

pospremljevana od njihovega č. gosp. župnika, g. učitelja in gospice učiteljice. Pod njihovim nadzorstvom in tolmachenjem si je mladina, ki se je jako mirno in dostojno, — res prav izgledno obnašala, ogledovala vso izložbo. Kaj tacega se pač res more imenovati prava živa šola za mlade ljudi.

Okoli 5. ure je dospela vojaška godba, za katero je bil prirejen lastni lični paviljon, in ki je igrala vsaki popoldan, ako prav vem, po 2 uri; tedaj noter v noč. Čudil sem se, čuti svirati vmes toliko hrvatskih narodnih komadov, katere je tudi občinstvo prav z ostentativnem ploskanjem navdušeno pozdravljalo. Zlasti ni bilo burnega odobravanja konec, ko je godba zaigrala tudi pri nas dobro znano pesem: „Lepa moja domovina“, katero je ravno omenjena šolska mladina vsa kar za godbo poprijela, ter zapela jo navdušeno in krepko na vse grlo. (Imeli smo tako koj brez programa nepričakovani, pa vendar mični koncert). Rekel sem zgoraj: čudil sem se, čuti svirati vmes toliko hrvatskih narodnih komadov, in marsikdo bi vtegnil vprašati: Zakaj to? Ni li Zagreb metropola, — ni li glavno in vrhovno mesto Hrvatske in Slavonije? Da, — res je to; ali žali! le preveč prešinja mnoge njegove stanovnike, da! celo mnoge izmed prvakov — duh madžaronski. Uzroke in dokaze o tem iskati ni namen teh vrstic; najti pa jih tudi ni težavno onemu, ki sedanje razmere po Hrvatskem in Slavoniji le količkaj opazuje in pozna. Kdor pa zraven še bere, kaj se že dolgo, — pač predolgo! na Ogorskem vse počenja in vganja, strah ga mora biti, da ne stojimo zopet na pragu drugega l. 1848., česar naj Bog milostno varuje Avstrijo in vse njene stanovnike to in onostran Litave. Oni, ki smo živeli l. 1848. in 1849., vemo še, kako strahovito je, ako se mesarijo, koljejo in pobijajo med saboj narodi enega in istega cesarja in vladarja. (Kdor se želi o tem še bolj natančno poučiti, vzame naj v roke „Drobtince l. 1850“, ter bere sostavek: „Strah in groza črne vojske na Ogorskem l. 1849 str. 139—142.“) — Krenil sem tu od razstave sicer nekoliko na stranski pot; pa: misel je dala misel, beseda pa besedo. Naj pa ta pregrešek, — če je sploh pregrešek, — koj popravim z besedami iz avstrijsko-cesarske himne:

«Brate vodi vez edina
Nas do cilja enega:
Živi Cesar, domovina,
Večna bode Avstrija!»
(Dalje sledi.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

270.

Prenašanje čolnov.

Stanley se odloči za boj z ljudmi. Usidra svoje čolne, in potem zapove živo streljati na črnce, kateri so z obale metali plohe streljic na ekspedicijo. Kar se njega samega tiče, odvažno se je izkrcał, in spremljan od nekoliko nevstrašenih možakov se je zaletel mej

divjake in jih pognal v šumo. Na to se utabori na obali reke za močno ograjo, za katero je brez skrbi pričakoval novih navalov neprijateljskih.

Gotovo je imel ta čas Stanley izvrševati najtežji in najčudnejši kos svojega dela: obiti slapove, vlačiti čolne skozi šume, spustiti jih zopet na reko na pripravnem mestu, in vse to okrožen od neprijateljskih plemen, katera so se upirala prehodu, in ga čakala v šumah, da ga uničijo.

Že popreje je bil Stanley razdelil svojo četo na dva dela: jeden je imel delati po noči, drugi po dnevu. On sam pa je šel v šumo z dvajsetimi pionirji, izbornimi možaki, da naredé in odpró pot s sekirami in puškami.

Zaznamovali so velika debela, da jim služijo za kažipote, in na vsake pol ure je naredil tabor za počitek. Za predstražo, ki je delala pot, prišli so čolni; vsakega je vleklo po 60 ljudij. Eni so bili vpreženi spredaj, drugi so potiskali od zadaj in porivali čoln. Kedar so bili gotovi z jednim čolnom, šli so po drugega, in tako po vrsti po vseh 23, ker niso nikdar šli popreje naprej, dokler ni bilo celo brodovje skupaj. Potem so se pomaknili zopet naprej za polovico ure, napravili nov tabor, in tako po vrsti, dokler niso dospeli pod slapove; tu pa so zopet postavili čolne na vodo.

To je bilo titansko delo.

S smolo so mazali suho palmovo perje, svežnje suhe trstike, pričvrstili jih ob debela mesto svetilk in jih zažgali, da razsvetlujejo goščo po noči.

Mej tem so se divjaki, odgnani od obale, zbirali in čakali skrivaj v grmovju, kedaj pridejo potniki. Zato je bilo treba delavce čuvati s stražo, katera je streljala na desno in levo na neprijatelje. Vsak gaj, vsak grm je bil spremenjen v utrdbo, iz katere so domačini metali strelice. Da pridejo neprijatelju do živega, morali so Stanleyevi ljudje laziti po gošči, naskakovati utrdbe, in poditi neprijatelja. Ali neprijateljske čete so se kmalu zbrale nižje, in prenašanje čolnov ni šlo drugače naprej, da so se vedno tolkli, po dnevu in po noči.

Prečudna slika vam je to! Črni Zanzibarci so vpreženi pred čolne, sredi nedotaknjenih šum, in to herkulsko delo opravljajo ob svetlobi bakelj. Nobeden ne govori, sliši se samo težko sopenje ljudij, kateri omagujejo, a vendar napenjajo žile do skrajnosti. Potem pa nenadoma zapoje bojni rogovi divjakov in se razlega divji bojni krik. Šuma odmeva od strašnega zavijanja, ploha streljic pada od nevidnih rok. Ali ekspedicija ne spi, pazno čuje in se koj postavi v bran. Puške pokajo, krogle žvižgajo, vsak strel pogodi, ker so se naposled malone z rokami pograbili. Sedaj nastane vpitje, bolni klici na pomaganje in stokanje ranjencev. Prehod je osvojen, ali napreduje se le po malem, ker neprijatelj se je skrıl v zasede, od koder vedno nadleguje.

Trebalo je 78 ur za ta strašni napor, da so obšli jeden sam slap! In samo na tem kraju, nazvanem „Stanleyevi slapovi“, bilo jih je sedem po vrsti! Veselje potnikov, kedar so zopet ugledali gladko reko, odpihalo je kmalu zamolklo bučanje novega slapa, katerega je bilo spoznati z daleč po belej peni. Sedaj je bilo treba zopet zavoziti k bregu, potegniti čolne na suho in jih vlačiti skozi goste šume.

Človek se mora odkriti pred silnostjo energije in volje, s katero je Evropec s peščico črncev dosegel sredi Afrike tolike uspehe. Ne dade se popisati strahota, groza in divja veličanstvenost teh slapov. Kako tu voda vre, in kako se valovi penijo, kako skačejo in bijejo drug ob drugega z neverjetno besnostjo!

Tri tedne je trebalo, preden je ekspedicija s silnim naporom obšla te slapove. Potem so se zopet peljali po gladkej vodi. Sedaj se pa Kongo zavije proti zahodu in se vali sredi bregov, na katerih se razprostirajo neprodorne temne šume. Strašni dogodki poslednjih tednov niso vendar nobenega ubili na duhu. Nada, ta zlati sen budnega človeka, klije v vsakem srcu. Evropci in Zanzibarci, kateri so prišli živi iz bojev, mogli so se sedaj čuditi prebujnej, prebogatej prirodi, vsi so našli dovolj nadomestka za prestale težave, in neko nenavadno oduševljenje je prevzelo celo karavano. Brodarji so veselo prepevali, drugi pa so vdarjali za njimi. Ali ta mir, to brezskrbno veselje ni trajalo dolgo: borba z življi je bila prestala za sedaj, ali ostala je še borba z ljudmi, in le-ti niso dali nobenega oddiha.

Od 23. novembra do 29. januarija so se tolkli že v 24 bitkah; le so jim domačini zaprli pot s svojimi čolni, le jim niso hoteli prodati živéža, zato so morali več potov vdariti na sela in s silo prisvojiti hrane, da niso lakote pomrli. V teh bitkah je Stanley zaplenil 65 škitov, velikih kakor vrata, kateri so bili ekspediciji na veliko korist. Ko se je namreč vnel boj na reki, držale so žene in deca, in vsi, kateri se niso tolkli, škite pred borilci. Za temi škiti so ostajali Stanleyevi ljudje mirni in srčni, tako da so triinštiridesetere puške, ki so jih še imeli, storile več kot 150 odkritih pušk. Tudi krmilarji so mogli primerno voditi in obračati čolne mej bojem, ker so jih škiti varovali strelci, ki so padale kot toča okoli čolnov.

Ali Stanleyevi ljudje so začeli polagoma pešati v teh vednih bitkah. Nikoli počitka, ne po dnevu ne po noči, to je vendar presilno. Vse jim je kljubovalo, domačini in šume. Stanley je premišljeval, če bi ne kazalo po noči potovati. Toda kdo vé, kaj ga utegne zadeti, morda prileti v kako brzico! Kdo naj mu popiše pot, da bi se vedel ogibati nevarnih mest, ko so mu domačini povsodi pokazovali skrajno neprijaznost, in koj nastavili orožje, kedar se je jim samo približal?

Novice.

Državni zbor.

V seji dne 16. t. m. odgovarjajo ministri Taaffe, Gautsch, Welsersheimb in Schönborn na več interpelacij. Na interpelacijo Plenerjevo glede oprostite mizarškega pomočnika Bosaka, toženega, da je v Pragi streljal iz revolverja na nekatere pasante, rekel je pravosodni minister, da je bilo kazensko postopanje proti njemu popolnoma korektno. Interpelantu posl. Bortoliju glede izgrediv pri zadnjih občinskih volitvah v Pomjanu odgovarjajoč rekel je minister grof Taaffe, da je v interpelaciji več neresničnostij. Zoper dalmatinskega poslanca Šupuka dovoli se kazensko postopanje in odpoved posl. Nedelle za nadaljni mandat vzame se na znanje. Za tem pričela se je generalna debata o državnem proračunu za l. 1893. Konservativni posl. Kaltenegger graja sedanjo po njegovem mnenju se dandanašnji po šolah ničesar ne nauči šolo, in posebno se šolska oblastva ne brigajo, če so otroci v verskem oziru trdni. Govornik zaupa na Poljake, da bodo ti pripomogli do verske šole. Staročeh posl. dr. Fanderlik pojasnuje razmerje mej vlado in moravskimi Staročehi, obsoja sedanjo vladno postopanje in njeno nagibanje proti levi in pravi, da bodo on in njegovi tovariši le z ozirom na javne potrebe glasovali za proračun, da se bodo pa takoj nasproti postavili, če zapazijo, da vlada namerava utrditi levičarsko večino. Glasovanja za proračun od naše strani naj torej vlada ne smatra za nikak izraz zaupanja. Moravski Mladočeh posl. dr. Tuček odločno obsoja germanizacijo, koju vlada pospešuje na Moravskem. Nemci se imajo nenaravni večini, ki jo imajo v raznih zastopih na Moravskem, zahvaliti vladi. Vlada postopa v šoli in uradu s Čehi kot mačeha. Konečno izjavi govornik, da stoji na stališču državnega prava češkega in da se bodo češki Moravani odločno zanje potegovali, dokler ga ne dosežejo. Slovenski poslanec dr. Ferjančič pojasnuje v daljšem izbornem govoru naše slovenske razmere. Vlada postopa prav neprijazno s Slovenci. Kar si je slovenski narod priboril, to je njegova zasluga, vlada ga je pri tem bolj ovirala nego podpirala. Omenjajoč premembe pri vodstvu deželne vlade na Kranjskem, pravi govornik, da slovensko ljudstvo od novega predsednika nič družega ne zahteva nego pravičnosti. Winklerju se očita, da je Kranjsko poslovenil, resnica pa je le, da se Winkler naravnemu razvoju naroda ni upiral. Popolne premembe političnega položaja prouzročil ne bode na Kranjskem tudi Winklerjev naslednik ne, ker mu ne dostaje moči. Kranjska je bila slovenska dežela in ostane slovenska. Govornik se nadeja, da bode deželna vlada z občinami občevala slovenski, graja odločno postopanje koroškega deželnega odbora, ki je slovensko ulogo zavrnil. Na Koroškem je tretjina prebivalcev slovenska, se mora torej tudi slovenski jezik spoštovati. Na Kranjskem je le 5% Nemcev in ne krati se jim pravica. Dalje govornik povdarja potrebo, da morajo vsi uradniki popolnoma večji biti jezika, v katerem jim je občevati, omenja ob enem, da se rodoljubni uradniki pri oddaji služb prezirajo, se spominja prepovedanega zborovanja društva „Pravnik“ in kaže na veliki hrup in vrišč, katerega so zagnali liberalni poslanci vsled imenovanja dvornega svetnika Abrama. Od železničnih vodstev govornik zahteva narodne ednakopravnosti, ker le tako moč se je izogniti raznim krivicam, ki se sem ter tja gode posameznikom. Tudi pri pošti za slovenščino ni toliko prostora, kolikor zahteva ednakopravnost. Konečno govornik graja vlado, ker ne preskrbi potrebnih šol Slovincem na Koroškem in Primorskem, zahteva slov. paralelk na celjski gimnaziji, novo zgradbo gimnazijskega poslopja v Ljubljani in obnovitev kranjske gimnazije. To so le skromne, a pravične zahteve Slovencev, katere vresničiti naj se vlada požuri, ako